

**PROJEKTO, TEIKIAMO NUSIKALTIMŲ IR KITŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ
PREVENCIJOS PROJEKTŲ IR BENDRUOMENIŲ INICIATYVŲ GEROSIOS
PRAKTIKOS KONKURSUI, PARAIŠKOS APRAŠAS**

1. Projekto pavadinimas

„Padėkime vieni kitiems būti sveikesniems“

2. Informacija apie tai, kokiai paskelbtai konkurso temai skirtas projektas

„Linkusių nusikalsti asmenų socialinė rehabilitacija ir integracija į visuomenę“.

3. Informacija apie projekto rengėją

(pavadinimas, teisinė forma, juridinio asmens kodas, adresas, telefonai, el. pašto adresas, rengėjo vadovas / įgaliotas asmuo, kontaktinis asmuo / projekto vadovas, banko sąskaita)

Panevėžio pataisos namai, valstybės biudžetinė įstaiga, kodas: 188721848;

Direktorius Edvardas Norvaišas;

Adresas: P.Puzino g. 12, LT-35169 Panevėžys;

Telefonas: (8 45) 461 431;

El. paštas: paneveziopn@paneveziopn.lt;

Kontaktinis asmuo (projekto rengėjas): Aušra Janevičienė, Resocializacijos skyriaus vyriausioji specialistė, el.p. ausra.janeviciene@paneveziopn.lt

Banko rekvizitai: (banko pavadinimas, adresas, kodas, sąskaitos numeris): AB SEB bankas, Gedimino pr.12, Vilnius; kodas -112021238; sąskaitos numeris LT177044060008282428.

4. Projekto įgyvendinimo laikotarpis

(projekto pradžios data (metai-mėnuo-diena), (numatoma) projekto pabaigos data (metai-mėnuo-diena))

2018 m. balandžio 23 d. iki 2019 m. sausio 2 d.

5. Informacija apie tai, kaip projektu prisidedama prie nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos ir (arba) nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų skaičiaus ar nusikaltimų baimės mažinimo (iki 150 žodžių)

Panevėžio pataisos namų moterų bendruomenei (tai specifinė ir vienintelė Lietuvoje įkalinimo įstaiga, kurioje terminuotą laisvės atėmimo ir arešto bausmes atlieka visos šalies suaugusios moterys ir nepilnametės mergaitės) projekto veiklos suteikė galimybę didinti įsitraukimą į pozityvaus užimtumo priemones, stiprinančias jų psichinę ir fizinę sveikatą, emocinę būseną, taip mažinant nuteistųjų izoliaciją, palengvinant adaptaciją **bei reintegraciją į visuomenę, kartu mažinant ir pakartotinių nusikaltimų bei kitų teisės pažeidimų skaičių**. Didelė pataisos namuose kalinamų nuteistųjų dalis turi priklausomybę nuo alkoholio ar narkotinių bei psichotropinių medžiagų (~49 proc. visų pataisos namuose laikomų nuteistųjų), ne mažiau serga psichikos ligomis (depresija, nemiga, sunki adaptacija) ar/ir turi charakterio patologiją (~38 proc. visų pataisos namuose laikomų nuteistųjų). Izoliacija nuo visuomenės, kiti specifiniai kalinimo reikalavimai neigiamai veikia įkalinimą ir trukdo jam siekti resocializacijos pažangos. Todėl pataisos įstaigoje itin reikalinga vykdyti priemones, kurios padėtų gerinti nuteistųjų psichinę-emocinę būklę, skatintų atsisakyti ar neįsitraukti į kriminalinę subkultūrą, tokiu būdu motyvuojant nuteistąsias pozityviam pokyčiui ir nusikalstamo elgesio rizikos mažinimui. Pasikeitus požiūriui bei elgesiui, sumažėjus nuteistojo nusikalstamo elgesio rizikai, atsiranda prielaidos ir nusikalstamumui mažėti plačiaja prasme.

6. Informacija apie tai, kaip projektu prisidedama prie gyventojų informuotumo apie nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevenciją didinimo (iki 150 žodžių)

Projekto įgyvendinimo metu didelis dėmesys skirtas vidinei ir išorinei komunikacijoms, siekiant, kad apie projekto rezultatus sužinotų kuo didesnė visuomenės dalis taip keičiant

stigmatizuotą jos požiūrį ir susipriešinimą tarp atskirtų socialinių grupių, projekto vykdymo laikotarpiu interneto portalams (www.jp.lt, www.panskliautas.lt, www.delfi.lt, www.15min.lt, www.panfino.lt, <https://naujienos.alfa.lt>) buvo išsiųsta informacinių straipsnių su nuotraukomis apie projekto metu įvykdytas veiklas, projekto dalyvių išpūdžius ir pan. Informacija apie projektą (pasirašytą projekto sutartį, atskirus projekto etapus, gautus rezultatus įgyvendinus kiekvieną projekto veiklą ir pasibaigus projektui) buvo skelbiama Panevėžio pataisos namų interneto svetainėje – tiek Naujienų, tiek Vykdomų projektų skiltyse, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos tinklalapyje bei projekto partnerių svetainėse.

Projektas turi poveikį Panevėžio miesto bendruomenei tuo, jog padeda keisti žmonių požiūrį į nuteistą asmenį (projekto veiklos leidžia susipažinti miesto bendruomenei su nuteistųjų kūrybiniais darbais, priimant jų savanoriškai siūlomą pagalbą ir kt.) – tokiu būdu mažinama nuteistų asmenų socialinė atskirtis, padidėja resocializacijos galimybės renkantis gyventi teisėtais būdais ir priemonėmis, mažėja nusikalstamumas.

7. Esamos situacijos (problemos) analizė (iki 200 žodžių)

(– nurodoma konkreti sprendžiama problema, problema formuluojama tiksliai ir konkrečiai (t. y. taip, kad ją galima būtų patikrinti);

– nurodomas problemos mastas (kokias gyventojų grupes, institucijas, teritorinius vienetų apima problema);

– apibūdinamas problemos pastovumas (pateikiami duomenys, parodantys, kaip ilgai trunka šis reiškinys (egzistuoja problema), kurio prevencijai skiriamas projektas)

Projektas orientuotas į asmenis, atliekančius laisvės atėmimo bausmę. Sąmoningai ar ne pažeidę taisykles, kartais atsitiktinai suklydę žmonės yra išskirtinė socialinės atskirties grupė. Dažnai tai traumuoti, sunkiai atsiveriantys, depresiją išgyvenantys, dalis jų turintys priklausomybių ir įvairių sveikatos problemų. Tačiau visi jie – mūsų visuomenės nariai, turintys teisę į pilnavertį gyvenimą. Todėl asmenis, kuriems apribota laisvė, būtina nukreipti į pozityvią veiklą, ypatingai į skirtingas jos formas, padedančias išgyventi, pagerinti gyvenimo kokybę, tuo pačiu per asmeninę transformaciją leidžiančias sugrįžti į visuomenę visaverčiu jos nariu ir daugiau nebeusikalsti. Neigiamas visuomenės požiūris į nuteistuosius iš dalies neleidžia pataisos namams atlikti resocializacijos funkcijų. Tinkamai užtikrinti nuteistojo resocializaciją trukdo ir iš sovietmečio paveldėta institucinė kultūra, statusu, “kastomis” grįsti santykiai, ribotas finansavimas, dėl kurio negalima įgyvendinti ar pagerinti sąlygų bausmę atliekančiam, teisės į laisvę neturinčiam, bet norinčiam reabilituotis, atstatyti savivertę ir orumą asmeniui.

Pabendraurus su bausmę atliekančiais ir norinčiais keistis asmenimis, buvo nuspręsta parengti psichinę ir fizinę sveikatą skatinančią programą (kurios metu per teorinius ir praktinius sveikatos stiprinimo mokymus bei edukacines-menines veiklas, nuteistosios išmuktų kontroliuoti savo elgesį, valdyti emocijas, atsipalaiduoti, įgyti pasitikėjimo, išmukti dirbti grupėje, bendrauti), kuri įgalintų nuteistąjį sumažinti savo nusikalstamo elgesio riziką.

Darytina prielaida, kad projektas prisidėjo prie Lietuvoje vykdomos socialinės politikos spragų mažinimo. Pataisos įstaigoje fizinę ir psichinę sveikatą gerinanti programa prisidėjo įgyvendinant socialinę reabilitaciją bei mažinant kriminalinio pobūdžio santykius. Kiek svarbu sukurti reikiamas aplinkybes nuteistajam integruotis į visuomenę, tiek pat svarbu keisti ir visuomenės nuostatą į grįžtančius po laisvės atėmimo bausmės, pažangą darančius asmenis. Reikšmingas ir žiniasklaidos vaidmuo objektyviai informuoti visuomenę apie pozityvius pokyčius, apie galimybes ir būtinybę pasirėngusiems asmenims įsilieti į visuomenę.

8. Projekto tikslai ir uždaviniai (iki 300 žodžių)

(turi būti aiškiai apibrėžti ir orientuoti į konkrečius rezultatus, sprendžiantys projekto keliamą problemą, atitinkantys tikslinės projekto grupės specifiką ir poreikius)

Siekiant teigiamos nuteistųjų elgesio korekcijos, jiems būtina taikyti kuo daugiau įvairių švietimo, socio-edukacinių, kultūros, sporto ir kitokių priemonių, galinčių sustiprinti nuteistųjų psichinę sveikatą, kuri turi įtakos adaptacijai bei reintegracijai į visuomenę, o kartu ir mažinant teisės pažeidimų skaičių.

Projekto tikslas: sudaryti sąlygas įkalintiems asmenims išmokyti kontroliuoti savo elgesį, valdyti emocijas, atsipalaiduoti, tokiu būdu stiprinant jų psichinę sveikatą ir siekiant efektyvios nuteistųjų resocializacijos bei sėkmingos reintegracijos į visuomenę atlikus bausmę nebusikalsti.

Projekto uždaviniai, kurie buvo įgyvendinti siekiant projekto tikslo:

1. Nuteistų moterų bendruomenę maksimaliai įtraukti į sveikatinimo teorinių bei praktinių priemonių veiklas, stiprinančias jų psichinę sveikatą, mažinant izoliacijos jausmą bei gerinant jų gyvenimo ir elgesio įpročius.

2. Didinti laisvės atėmimo bausmę atliekančių moterų emocinį atsparumą, pasitelkiant tautodailės, tapybos ar kitų sričių meno bei edukacijos praktikas.

3. Sudaryti sąlygas nuteistosioms didinti fizinį aktyvumą, siekiant paskatinti jas atsisakyti priklausomybių.

4. Sudaryti sąlygas nuteistosioms užsiimti nusiramintą teikiančia individualia kūrybine veikla (mezgimu) ir skatinti pasidalinti šios veiklos rezultatais su miesto bendruomene.

5. Siekiant keisti visuomenės stigmatizuotą požiūrį į nuteistą asmenį, pristatyti projekto metu sukurtų nuteistųjų kūrybinių darbų parodą Panevėžio miesto bendruomenei.

9. Teorinis pasirinkto prevencijos metodo ir priemonių pagrindimas (iki 150 žodžių)

(aprašomas pasirinktų (bendrosios, individualiosios ir t. t.) prevencijos metodo ir priemonių tinkamumas tikslinei projekto grupei – kokia teorija ir (ar) empiriniais tyrimais grindžiamas projekte pasirinktas prevencijos metodas ir priemonės)

Lietuvoje atlikti empiriniai tyrimai bei atlikti eksperimentai Norvegijoje, Švedijoje, Danijoje ir Jungtinėje Karalystėje performuojant pačias laisvės ribojimo įstaigas iš griežtos baudžiamosios institucijos į švietėjiškas institucijas, kuriose suteikiama galimybė keistis ir grįžti į visuomenę ne atstumtos žmonių kategorijos forma, o pilnateisiais, atsakingais už savo veiksmus visuomenės nariais, duoda rezultatų. Minėtas metodas ir priemonės pasirinktos todėl, kad dėl ribotų finansinių išteklių, išsilavinimo stokos, neįveiktų psichologinių traumų dėl patirto fizinio, seksualinio ar psichologinio smurto, silpnų socialinių įgūdžių nuteistosioms labai dažnai trūksta tiek teorinių žinių apie žmogaus fizinę ir psichinę sveikatą, poveikį jų gyvenimo kokybei, tarpusavio santykiams, tiek praktinių įgūdžių jai palaikyti. Pozityvaus užimtumo priemonės, stiprinančias jų psichinę ir fizinę sveikatą, emocinę būseną, yra ypatingai veiksmingos, kadangi mažina nuteistųjų izoliaciją, palengvina jų adaptaciją bei reintegraciją į visuomenę kartu mažinant ir pakartotinių nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų skaičių.

10. Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos mechanizmo (-ų), naudojamų projekte, aprašymas (iki 150 žodžių)

(nurodoma, kokius nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos mechanizmus naudojote projekte, t. y., kaip naudojamos prevencinės priemonės užkerta kelią nusikaltimams (pavyzdžiui, mažina galimybes įsitraukti į nusikalstamą veiklą (pavyzdžiui, socialiai remiant rizikos grupės asmenis); padeda užkardyti nusikalstamas veiklas dar prieš jas įvykdant (pavyzdžiui, papildomai patruliuojant rizikos teritorijose); padeda apsaugoti galimus taikinius sumažinant galimybes ir taip apsunkinant sąlygas nusikalstamai veiklai vykdyti (pavyzdžiui, įrengiant papildomus užraktus ar vaizdo stebėjimo kameras) ir t. t.)

Projekto veiklomis buvo sudarytos sąlygos įkalintiems asmenims išmokyti kontroliuoti savo elgesį, valdyti emocijas, atsipalaiduoti, tokiu būdu stiprinant jų psichinę sveikatą, siekiant efektyvios nuteistųjų resocializacijos bei sėkmingos reintegracijos į visuomenę atlikus bausmę:

1. Nuteistų moterų bendruomenė maksimaliai įtraukta į sveikatinimo teorinių bei praktinių priemonių veiklas, stiprinančias jų psichinę sveikatą, taip mažinant izoliacijos jausmą bei gerinant jų gyvenimo ir elgesio įpročius.

2. Padidintas laisvės atėmimo bausmę atliekančių moterų emocinis atsparumas, pasitelkiant tautodailės, tapybos ar kitų sričių meno bei edukacijos praktikas, kurios formuotų pozityvius socialinius, darbinius įgūdžius bei skatintų nuteistasias gerai elgtis bausmės atlikimo metu ir nenusikalsti atlikus bausmę

3. Sudarytos sąlygos nuteistosioms didinti fizinį aktyvumą, siekiant paskatinti jas atsisakyti priklausomybių.

4. Sudarytos sąlygas nuteistosioms užsiimti nusiraminingą teikiančia individualia kūrybine veikla (mezgimu) bei pasidalinti šios veiklos rezultatais su miesto bendruomene.

5. Pristatyta projekto metu sukurtų nuteistųjų kūrybinių darbų paroda Panevėžio miesto bendruomenei, siekiant keisti visuomenės stigmatizuotą požiūrį į nuteistą asmenį.

Visos pirmiau minėtos priemonės laikytinos veiksminga prevencija, užkertančia kelią kriminalinei subkultūrai įkalinimo metu ir pakartotiniam nusikalstamumui po įkalinimo.

11. Projekto veiklos (priemonės) (iki 150 žodžių)

(nurodoma, kokios veiklos buvo (yra) vykdomos 8 punkte nurodytiems projekto tikslams pasiekti)

1. Organizuoti 8 teoriniai ir praktiniai užsiėmimai „Gyvenkime draugiškai, mokykimės – atsakingai“, sveikatinimo temomis, skatinantis psichikos ligų prevencijos mažinimą bei sveikatos stiprinimą.

2. Organizuoti 3 renginiai – paskaitos „Netradicinio ugdymo diena“. Renginius – paskaitas vedė Panevėžio pataisos namų nuteistosios, kurios paruošė ir paskaitos dalyviams išdalino 130 lankstinukų su trumpu temos pristatymu.

3. Organizuoti 6 edukaciniai – meniniai užsiėmimai „Meno ir amato terapija“ Edukacinių – meninių užsiėmimų „Meno ir amato terapija“. Moterys dalyvavo kūrybinėse dirbtuvėse, kurių metu sukurti darbai – muilas, puodeliai, žvakės, šokoladiniai saldainiai, rankų darbo žaisliukai. Visų užsiėmimų metu nuteistosioms buvo padalinta teorinės – dalomosios medžiagos.

4. Organizuoti 2 sporto renginiai „Spartakiados“ gryname ore.

5. Organizuota akcija „Pataisos namai – miestui. Numegzta 100 porų kojinaičių. Akcijos metu numegzta 100 porų vilnos kojinaičių neišnešiotiems naujagimiams. Minint pasaulinę kūdikių maitinimo krūtimi savaitę, kojinaičės perduotos Respublikinės Panevėžio ligoninės Naujagimių skyriui.

6. Organizuotos 2 parodos, siekiant pristatyti projektą. Projekto metu sukurti darbai eksponuoti miesto viešose erdvėse, taip supažindinant miesto gyventojus su nuteistųjų darbais, keičiant visuomenės stigmatizuotą požiūrį į nuteistąjį.

12. Projekto vykdytojai

Panevėžio pataisos namų darbuotojai:

– Loreta Skrickienė, direktoriaus pavaduotoja – vykdė projekto veiklų vykdymo kontrolę, projekto lėšų panaudojimo tikslingumą, vertino projekto poveikį ir naudą dalyviams.

– Laima Krasauskienė, Resocializacijos skyriaus viršininkė – konsultavo projekto veiklas, jų eigą.

– Aušra Janevičienė, Resocializacijos skyriaus vyriausioji specialistė – koordinavo projekto veiklas.

– Andra Kiškytė, Resocializacijos skyriaus patarėja, specialistės: Birūtė Norkūnienė, Eglė Mingelienė, Giedrė Fiodorovienė, Neringa Jalunskienė – padėjo pasirengti ir organizuoti nuteistiesiems renginius – paskaitas „Netradicinio ugdymo diena“. Specialistės: Asta Žukaitienė, Aušra Jankevičienė – padėjo pasirengti sporto renginių „Spartakiada“ užsiėmimų veikloms.

Pataisos namų nuteistosios – Beata, Reda, Rasa, Gintarė, Monika, Dijana vedė renginius – paskaitas „Netradicinio ugdymo diena“.

Užsiėmimų vadovė Jurgita Milerienė – etninės kultūros specialistė vedė Edukacinių – meninių užsiėmimų ciklą tema – „Meno ir amato terapija“ („Rankų darbo muilo gamyba“, „Piešimas ant vandens EBRU technika“, „Šokoladinių saldainių gaminimas“, „Rankų darbo žaisliukų gamyba“, „Tapyba ant puodelių“, „Žvakių liejimas“).

Savanoriai:

– Aida Smalinskienė, dailės terapijos mokytoja – padėjo išpiešti emocijas po filmo peržiūros (priemonės pavadinimas – „Netradicinio ugdymo diena“).

– Raimundas Petrauskas kalbėjo apie priklausomybes iš savo asmeninės patirties (priemonės pavadinimas – „Netradicinio ugdymo dienos“ renginys).

– Tadas Smetonis, renginių vedėjas, vedė renginį – šokių maratoną (priemonės pavadinimas – “Spartakiada”).

13. Projekto dalyviai (tikslinė grupė)

(nurodoma projekto tikslinė grupė (organizacija, valstybės tarnautojai, piliečiai, bendruomenė ar kt.) ir paaiškinamas toks pasirinkimas)

Projektas buvo skirtas Panevėžio pataisos namuose terminuotą laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems. Į projekto veiklas buvo įtrauki ir labiausiai pažeidžiami, atskiroms grupėms priskirti asmenys – arešto grupei (arešto bausmę atliekančios nuteistosios, kurios iš savo gyvenamųjų patalpų gali išeiti tik iki 2 val. per parą), drausmės grupei (moterys, kurios atlieka įstaigoje paskirtas drausmines nuobaudas griežtesniu nei įprastinis režimu, iki 1 metų), nepilnametės mergaitėms bei motinos su vaikais. Taip pat įkalinti asmenys, turintys priklausomybes (49 proc. visų esančių nuteistųjų), sergantys psichinėmis ligomis (depresija, nemiga, sunki adaptacija) ar/ir turintys charakterio patologiją – (38 proc. visų esančių nuteistųjų). Projekte dalyvavo Panevėžio pataisos namų darbuotojai, projekto partneriai, savanoriai. Be to, projektas buvo skirtas ir Panevėžio miesto bendruomenei – jis padėjo keisti žmonių požiūrį į nuteistą asmenį (susipažįstant su nuteistųjų kūrybiniais darbais bei priimant nuteistųjų savanoriškai siūlomą pagalbą miesto bendruomenei).

14. Projekto vykdymo vieta

(nurodoma institucija (-os) ir (ar) teritorija, kurioje vykdomos projekto veiklos)

Panevėžio pataisos namai, Panevėžio miestas.

15. Projekto partneriai, rėmėjai, jų įsitraukimas įgyvendinant projektą (iki 200 žodžių)

(nurodomi projekto partneriai ir (ar) rėmėjai, koks jų vaidmuo ir veikla vykdant projektą)

1. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojai Jūratė Valentinavičienė, Jurgita Mikoliūnienė, Eglė Dvilevičienė vedė teorinius ir praktinius mokymus tema “Gyvenkime draugiškai, mokykimės – atsakingai”. Projekto partnerio kviestinė lektorė psichologė Nida Gruodienė vedė seminarą “Streso įveikų galimybės” (priemonės pavadinimas – “Gyvenkime draugiškai, mokykimės – atsakingai”).
2. Panevėžio Suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro direktorius Mindaugas Libikas, mokytojai Simona Sipavičienė ir Raimundas Timinskas organizavo Sporto renginių “Spartakiada” užsiėmimų veiklas. Tinklinio varžybose su nuteistosiomis varžėsi Panevėžio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro mokytojai – Gediminas Jukna, Giedrė Mažuknienė, Raimundas Timinskas, Lukas Šulga, Aldona Šlėktienė, Mindaugas Indriūnas, Dileta Petrauskienė. Papildomai Panevėžio suaugusiųjų ir jaunimo Panevėžio centro Pataisos namų skyriaus mokytojos Gita Gelažytė, Simona Sipavičienė konsultavo nuteistąsias, pristatė vaizdinę medžiagą “Netradicinio ugdymo dienos” renginiuose.
3. Panevėžio miesto savivaldybės viešosios bibliotekos, Šiaurinės bibliotekos vedėja Lina Dubauskienė konsultavo dėl leidinių parinkimo ir išdavimo pataisos namų nuteistosioms, siekiant padėti pasirengti projekte numatytoms veikloms – „Netradicinio ugdymo dienos” renginiams. Projekto rezultatų pristatymui (parodos organizavimui) organizavo parodą bibliotekos erdvėse, kur buvo eksponuojami nuteistųjų darbai, taip supažindinant plačiąją visuomenės dalį su nuteistųjų sukurtais darbais.

16. Projekto įgyvendinimo proceso vertinimas (iki 300 žodžių)

(pateikiama informacija apie tai, ar buvo daromas (yra planuojamas) proceso vertinimas. Jei taip, kokie proceso rodikliai buvo nustatyti, kas atliko (atliks) vertinimą (viduje ar iš šalies) ir kokie buvo pagrindiniai rezultatai.

Pastaba. Proceso vertinimas suteikia informacijos apie projekto įgyvendinimą. Proceso rodiklių pavyzdžiai galėtų būti tokie: informacija apie programos dalyvių skaičių; informacija apie tai, kaip projektas patenkino dalyvių lūkesčius ir kt.)

Projektas ir jo poveikis buvo vertinamas pagal iš anksto apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius vertinimo kriterijus. Vertinimas projekto metu sudarė prielaidas atskaitomybei ir kontrolei tiek individualiame, tiek dalyvių grupės, projekto, organizacijos ir visuomenės lygmenyse, taip pat sudarė prielaidas projekto rengėjams įsivertinti savo veiklos kokybę.

Vertinimas, vykdamas projekto veiklas ir siekiant konkrečių rezultatų, buvo vykdomas ne tik galutiniame projekto etape (poveikio vertinimas), bet ir viso projekto eigoje (procesu vertinimas). Tarpinius projekto rezultatus (projekto veiklų įgyvendinimo proceso kokybę) ir jų poveikio efektyvumą vertino tiek projekto darbo grupė, tiek ir patys projekto dalyviai. Proceso vertinimas buvo atliekamas ne tik vertinant pagal iš anksto nusistatytus kriterijus, bet ir neformalioju būdu, t.y. stebint konkretų procesą ir reaguojant į projekto dalyvių veiksmus, pranešimus ar pan., bei teikiant grįžtamąjį ryšį Projekto dalyviams.

Projekto procesui vertinti nusistatyti *kiekybiniai kriterijai*:

– *Suorganizuotų edukacinių – meninių užsiėmimų* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 6 užsiėmimai (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu suorganizuota 6 edukaciniai – meniniai užsiėmimai);

– *Suorganizuotų teorinių ir praktinių mokymų* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 8 užsiėmimai (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu suorganizuota 8 teoriniai ir praktiniai mokymai);

– *Suorganizuotų nuteistųjų vedamų renginių* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 3 užsiėmimai (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu suorganizuota 3 nuteistųjų vedami renginiai);

– *Suorganizuotų sporto renginių* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 2 užsiėmimai (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu suorganizuoti 2 sporto renginiai);

– *Dalyvavusiųjų (nuteistųjų) skaičius* – ne mažesnis nei numatytas paraiškoje, t.y. 200 nuteistųjų (pasiektas rezultatas stipriai viršijo planinį rodiklį – Projekte dalyvavo 528 nuteistųjų, didesnis nei planuota dalyvių skaičius vertintinas kaip Projekto stiprybė);

– *Dalyvavusiųjų (darbuotojų) skaičius* – ne mažesnis nei numatytas paraiškoje, t.y. 10 darbuotojų (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu dalyvavo 10 darbuotojų);

– *Dalyvavusiųjų (savanorių) skaičius* – nenumatytas paraiškoje (pasiektas rezultatas papildomų narių įtraukimas į Projektą papildė planinį rodiklį – Projekto metu dalyvavo 3 savanoriai – vertintinas kaip Projekto stiprybė);

– *Suorganizuotų akcijų „Pataisos namai – miestui“* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 1 akcija (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu surengta akcija);

– *Sukurtų nuteistųjų kūrybinių darbų* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 10 darbų (pasiektas rezultatas viršijo planinį rodiklį – sukurta ir atrinkta 20 darbų);

– *Organizuotų parodų* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 2 parodos (pasiektas rezultatas viršijo planinį rodiklį – Projekto metu surengtos 3 parodos);

– *Išdalintų lankstinukų* – ne mažesnis nei numatyta paraiškoje, t.y. 130 lankstinukų (pasiektas rezultatas atitiko planinį rodiklį – Projekto metu išdalinta 130 lankstinukų);

– *Parengtų anketų* – nenumatytas paraiškoje (pasiektas rezultatas papildė planinį rodiklį – Projekto metu parengta 20 anketų – vertintinas kaip Projekto stiprybė).

Apibendrinant, nustatyta, kad pasiekti rezultatai ne tik atitiko, bet ir viršijo planinius rodiklius –įtrauktų nuteistųjų į Projekto veiklas skaičius, daugiau nei du kartus viršijęs planuotą, bei papildomi nenumatyti Projekte veiksniai (savanorių įtraukimas, anketų parengimas) vertintina kaip Projekto stiprybė.

17. Projekto rezultatų ar poveikio vertinimas (iki 300 žodžių)

(nurodoma informacija apie tai, ar buvo atliktas (yra planuojamas) rezultatų ar poveikio vertinimas. Jei taip, kokie projekto rezultato rodikliai buvo nustatyti, kas atliko (atliks) vertinimą (viduje ar iš šalies), koks duomenų ir vertinimo metodas buvo (bus) naudojamas, kokie buvo pagrindiniai rezultatai. Pastaba. Rezultatų ar poveikio vertinimas suteikia informacijos apie programos veiksmingumą. Pokyčiai, kuriuos turi padaryti projekto įgyvendinimas, išreiškiami projekto rezultato rodikliais. Jų pasirinkimas priklauso nuo reiškinio, kurio prevencijai skirtas

projektas, jie turi būti lengvai stebimi, taip pat būti glaudžiai susiję su reiškiniu, kurio prevencija planuojama)

Galutinį (apibendrinamąjį) projektų rezultatų vertinimą atliko projekto darbo grupė. Šiame etape buvo įvertintas ne tik galutinis projekto rezultatas, bet ir jo poveikio efektyvumas, t.y. šio rezultato praktinis naudojimas, praktiškumas ir naudingumas konkrečios tikslinės projekto grupės, organizacijos, visuomenės lygmeniu.

Projekto rezultatų vertinimas atliktas nusistačius *kokybinius vertinimo kriterijus*:

– *Ar pasiūlytos stebėti veiklos atitinka numatytus konkrečius projekto tikslus ir pastaruosius sudarančius uždavinius* (pasiektas rezultatas atitiko šį kriterijų – visos organizuotos veiklos atitiko projekto tikslus ir uždavinius, be to, projekto metu įtraukta daugiau dalyvių nei buvo numatyta paraiškoje);

– *Ar projekto veiklos atitiko dalyvių lūkesčius ir poreikius* (vertinant šį rezultatą analizuoti projekto dalyvių atsiliepimai – iš dalyvių išsakytų teigiamų atsiliepimų, t.y. dalyviai teigė, kad dalyvavimas projekto veiklose leido išmokti kontroliuoti savo elgesį, valdyti emocijas, atsipalaiduoti, tokiu būdu stiprinant psichinę ir fizinę sveikatą bei iš daugiau nei du kartus didesnio jų skaičiaus matyti, kad projektas visiškai patenkino dalyvių lūkesčius ir poreikius. Pažymėtina ir tai, kad dalyviai taip pat pripažino, kad užimtumas paskatino atsisakyti žalingų įpročių – rūkymo.);

– *Ar projekto dalyviai įgijo numatytas žinias* (vertinant šį rezultatą, nustatyta, kad projekto dalyviai įgijo žinių, kurios buvo numatytos paraiškos rengimo metu – nuteistosios vedė paskaitas – diskusijas, kurių metu įgijo renginių organizavimo (vedimo) įgūdžių ir patirties. Be kita ko, renginių vedimas leido įgyti pasitikėjimo savimi, atkurti prarastą savivertę. Taip pat dalyvaujamos Projekto veiklose ir įgijusios žinių ar išmokusios praktinių įgūdžių nuteistosios dalinosi ir su kitomis bausmę atliekančiomis moterimis savo patirtimis, taip įtraukdamos ir kitas dalyvauti prasmingoje bei pozityvioje veikloje įgyjant žinių).

Apibendrinant – Projekto metu pasiekti kokybiniai vertinimo kriterijai – visiškai atitiko paraiškos rengimo metu išskeltus kokybės reikalavimus, dar daugiau – projekto metu įtrauktas didesnis dalyvių skaičius nei buvo numatyta paraiškoje vertintinas kaip projekto stiprybė.

Projekte dalyvaujančioms Panevėžio pataisos namuose terminuotą laisvės atėmimo bausmę ir arešto bausmę atliekančioms moterims buvo sudarytos sąlygos išmokti kontroliuoti savo elgesį, valdyti emocijas, atsipalaiduoti, tokiu būdu stiprinant jų psichinę sveikatą, siekiant efektyvios nuteistųjų resocializacijos, pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos mažinimo bei sėkmingos reintegracijos į visuomenę atlikus bausmę. Po prasmingų veiklų atsirado veiksniai, įgalinantys keisti ne tik savo, bet ir kito požiūrį – savo potyriais bei žiniomis moterys dalinosi su naujai atvykstančiomis nuteistosiomis. Organizacijos lygmeniu, manytina, kad dalyvavimas veiklose paskatino nuteistas moteris geriau elgtis įkalinimo sąlygomis, valdyti emocijas bendraujant tiek su pareigūnais, tiek tarpusavyje – o tai yra viena svarbiausių sėkmingo nuteistojo pataisos proceso prielaidų. Taip pat keitėsi ir pareigūnų požiūris į nuteistą asmenį (padedant nuteistosioms pasirengti projekte numatytoms veikloms, susipažįstant su jų kūrybiniais darbais).

Vertinant projekto poveikį visuomenės lygmeniu, Projektas turėjo teigiamą poveikį, nes jis sudarė prielaidas nuteistųjų sėkmingesnei integracijai visuomenę, taigi – ir nusikalstamumui mažėti. Be to, Projektas turėjo poveikį Panevėžio miesto bendruomenei dar ir ta prasme, kad padėjo keisti žmonių požiūrį į nuteistą asmenį (susipažįstant su jų kūrybiniais darbais, priimant nuteistųjų savanoriškai siūlomą pagalbą miesto bendruomenei) – tokiu būdu sumažėjo susipriešinimas tarp atskirų visuomenės grupių, buvo sumažinta nuteistų asmenų socialinė atskirtis.

18. Projekto išlaidų ir gautos naudos analizė (iki 150 žodžių)

(nurodoma informacija apie tai, ar buvo atlikta projekto išlaidų ir gautos naudos analizė (santykis tarp potencialaus prevencinės priemonės veiksmingumo ir jos įgyvendinimo kaštų). Jei tokia analizė buvo atlikta, nurodoma kaip ir kas ją atliko, pagrindinės analizės išvados)

Nebuvo atlikta.

19. Projekto naujumas (iki 150 žodžių)

(nurodomi projekte naudoti nauji metodai ar priemonės)

Projektu buvo siekiama teigiamos nuteistųjų elgesio korekcijos iki tol netaikytais metodais ir priemonėmis: anksčiau nebuvo taikyta kompleksinių ir ilgalaikių švietimo, socio-educacinių,

kultūros, sporto ir kitų priemonių, galinčių sustiprinti nuteistųjų psichinę bei fizinę sveikatą, kurių dėka atsirado prielaidos keisti ne tik savo, bet ir kito požiūrį geriau elgtis įkalinimo sąlygomis, valdyti emocijas bendraujant tiek su pareigūnais, tiek tarpusavyje – o tai yra viena svarbiausių sėkmingo nuteistojo pataisos proceso prielaidų.

Taikytų priemonių dėka (padedant nuteistosioms pasirengti projekte numatytoms veikloms, susipažįstant su jų kūrybiniais darbais) keitėsi ir pareigūnų požiūris į nuteistą asmenį – atsirado tarpusavio pasitikėjimu grįsti santykiai, padaugėjo bendrų veiklų, kurios skatino pozityvų užimtumą.

Į projekto veiklas buvo įtrauktos tikslinės nuteistųjų grupės, kurioms iki tol apskritai nebuvo taikomos pozityvaus užimtumo priemonės: tai asmenys, priskirti arešto grupei (arešto bausmę atliekančios nuteistosios, kurios iš savo gyvenamųjų patalpų gali išeiti tik iki 2 val. per parą), drausmės grupei (moterys, kurios atlieka įstaigoje paskirtas drausmines nuobaudas griežtesniu nei įprastinis režimu, iki 1 metų).

20. Projekto pritaikomumas (iki 300 žodžių)

(nurodoma, ar projektą (tam tikrus jo elementus) būtų galima pritaikyti, pavyzdžiui, kitoje savivaldybėje, šalyje)

Vertinant projekto pritaikomumą, pažymėtina, jog nuteistų moterų bendruomenė maksimaliai įsitraukė į sveikatinimo veiklas, stiprinančias jų psichinę sveikatą, taip mažinant izoliacijos jausmą bei gerinant jų gyvenimo ir elgesio įpročius. Buvo sudarytos sąlygos nuteistosioms didinti fizinį aktyvumą, siekiant paskatinti jas atsisakyti priklausomybių. Po prasmingų veiklų atsirado įtakojantys veiksniai keisti ne tik savo, bet ir kito požiūrį – savo potyriais bei žiniomis moterys dalinosi su kitomis nuteistosiomis, moterimis atvykstančiomis su naujomis bausmėmis.

Vertinant projekto rezultatų pritaikymą regioniniu lygmeniu, projektas turėjo teigiamą poveikį, nes jis sudarė prielaidas nuteistųjų sėkmingesnei integracijai visuomenę, taigi – ir nusikalstamumui mažėti. Be to, projektas turėjo poveikį Panevėžio miesto bendruomenei dar ir ta prasme, kad padėjo keisti žmonių požiūrį į nuteistą asmenį (susipažįstant su jų kūrybiniais darbais, priimant nuteistųjų savanoriškai siūlomą pagalbą miesto bendruomenei) – tokiu būdu sumažėjo susipriešinimas tarp atskirų visuomenės grupių, buvo sumažinta nuteistų asmenų socialinė atskirtis.

Apibendrinus galima teigti, jog projekte numatytas veiklas galima pritaikyti ir kitose įkalinimo įstaigose, veiklos tinkamos įvairioms socialinę atskirti patiriančioms grupėms ne tik savivaldybės, bet ir šalies mastu.

21. Projekto finansavimas ir išlaidos

(nurodoma:

– kaip ir kieno šis projektas buvo (yra) finansuojamas;

– kokios buvo (yra) projekto su finansais, medžiagomis ir žmogiškaisiais ištekliais susijusios išlaidos)

Projekto vykdymui iš Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų buvo skirta 500 (penki šimtai) eurų, Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. AF-81(6.1E) „Dėl Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos 2018 metų išlaidų sąmatos patvirtinimo“. Už šią sumą buvo įsigyta Edukacinių – meninių užsiėmimų (kartu su priemonėmis) organizavimo paslauga (suorganizuoti 6 užsiėmimai nuteistų moterų grupėms).

Atkreiptinas dėmesys, kad Panevėžio miesto savivaldybės skirtas finansavimas padengė tik projekto vykdytų veiklų (patirtų išlaidų) dalį, kitas veiklas ir jų įgyvendinimui patirtas išlaidas iš vidinių resursų padengė patys Panevėžio pataisos namai (skirdami žmogiškuosius resursus, reikalingas patalpas ir priemones projekto veikloms vykdyti, taip pat prisidedami ir nuosava finansinių išteklių dalimi). Bendra Panevėžio pataisos namų patirtų išlaidų suma – 867 eurai.

Be to, dalis projekto veiklų įvykdyta bendradarbiaujant su projekto partneriais ir jiems finansuojant projekto veiklas (pavyzdžiui, Panevėžio visuomenės sveikatos biuro lėšomis organizuotas psichologės N. Gruodienės seminaras nuteistosioms, Panevėžio miesto savivaldybės Šiaurinė biblioteka neatlygintinai suteikė patalpas nuteistųjų darbų parodai ir kt.).

22. Projekto viešinimas

(nurodoma, kur galima rasti daugiau informacijos apie projektą. Pateikiamos nuorodos į projekto svetainę ar internete esančius pranešimus, publikacijas apie projektą (įskaitant užsienio kalbomis)

1. Panevėžio pataisos namų interneto svetainėje (www.paneveziopn.lt) informacija apie projektą, pasirašytą projekto sutartį, atskirus projekto etapus, gautus rezultatus įgyvendinus kiekvieną projekto veiklą ir pasibaigus projektui viešinta “Naujienos” ir “Vykdomi projektai” skiltyse. Skiltyje “Naujienos” - **19 straipsnių**:

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/archive/p20/pasirasyta-sutartis-su-bjpp.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/archive/p10/panevezio-pataisos-namuose-k3r2.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/archive/p10/pamineta-tarptautine-seimos-diena.html>

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/archive/nuteistosios-mokesi-gaminti-6nc5.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/archive/netradicinio-ugdymo-diena-ybqf.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/archive/mokslo-metu-pabaiga-73vu.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/organizuotas-sokiu-maratonas.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/saldi-edukacija-panevezio-75g3.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/mokymai-stiprinantys-nuteistuju-r7dy.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/100-poru-kojinaiciu-6ky9.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/pataisos-namuose-moterys-99n5.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/organizuoti-panevezio-miesto-3655.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/nuteistos-moterys-tape-95fw.html> ,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/nuteistos-moterys-mokesi-dfcy.html> ,

<http://www.kaldep.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/renginys-skirtas-pasaulinei-kt7r.html>

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/miesto-viesose-erdvese-y9ry.html> ,

<http://www.kaldep.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/organizuoti-mokymai-skirti-h2zv.html> ,

<http://www.kaldep.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/baigti-mokymai-skirti-vryy.html>,

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/igyvendintas-projektas-padekime-f66q.html>

“Vykdomi projektai” skiltyje – **23 straipsniai**:

http://www.kaldep.lt/lt/paneveziopn/tarptautinis-bendradarbiavimas_276_360/vykdomi-projektai_1460.html

2. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos tinklalapyje (www.kalejimudepartamentas.lt), siekiant kuo plačiau paskleisti informaciją apie projektą bausmių vykdymo sistemoje, buvo publikuoti **10 straipsnių** (pasirašytą projekto sutartį, numatomas įgyvendinti veiklas, atskirus projekto įgyvendinimo rezultatų etapus, projekto pabaigą):

<http://www.kaldep.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/pasirasyta-sutartis-su-2uv2.html> ,
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/saldi-edukacija-panevezio-6reu.html> ,
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/panevezio-pataisos-namuose-a1xh.html> ,
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/100-poru-kojinaiciu-5kkj.html> ,
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/p10/nuteistos-moterys-tape-3qgz.html> ,
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/nuteistos-moterys-mokesi-4cwz.html> ,
<http://www.kaldep.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/renginys-skirtas-pasaulinei-t8km.html> ,
<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/panevezio-viesosiose-erdvese-rgux.html> ,
<http://www.kaldep.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/organizuoti-mokymai-skirti-c1b3.html>,

3. Projekto partnerių internetinėse svetainėse <https://www.facebook.com/paneveziomvsv/>
<https://smc.panevezys.lt/lt/> , <https://www.facebook.com/Šiaurinė-biblioteka/-920>

Informacija apie projekto veiklas partnerių internetinėse svetainėse buvo publikuota **4 straipsniais**: Panevėžio suaugusiųjų ir jaunimo mokymo centro tinklapyje publikuoti 2 straipsniai: <https://www.smc.panevezys.lm.lt/index.php/recipes/category/258-mokslo-met-pabaiga-vainikavo-sporto-svente-tinklinio-varzybos> ,
<https://www.smc.panevezys.lm.lt/index.php/recipes/category/257-nebuk-salia-gyvenimo-buk-realiame-gyvenime> .

Panevėžio miesto savivaldybės viešosios bibliotekos Šiaurinės bibliotekos Facebook paskyroje – <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.1993095714066802&type=1&l=2ab4753d66> .

Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro Facebook paskyroje – <https://www.facebook.com/paneveziomvsv/posts/2271155802918330> .

4. Informavimas ir viešinimas renginių metu :

2018-05-22 Panevėžio pataisos namuose vyko „Menų ir amatų dienos“, renginio metu buvo eksponuotos įvairios veiklos vykdomos įstaigoje. Stende pristatyta projekto „Padėkime vieni kitiems būti sveikesniems“ viena iš veiklų – akcija „Pataisos namai – miestui“(pridedama).
Publikuoti **3 informaciniai pranešimai**:

„Menų ir amatų diena Panevėžio pataisos namuose“, skelbtas 2018-05-23, Panevėžio pataisos namų tinklapyje – <http://www.kaldep.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/menu-ir-amatu-nwqy.html> ,

2018-05-23, Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos tinklapyje –

<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/menu-ir-amatu-wej5.html>, “Panevėžio pataisos namų amatų dienoje atsiskleidė kalinčių moterų meniniai gebėjimai”, skelbtas 2018-05-27, Naujienų portale – Jūsų Panevėžys - <https://jp.lt/panevezio-pataisos-namu-amatu-dienoje-atsiskleide-kalinciu-moteru-meniniai-gebėjimai/> .

5. Pranešimai spaudai, naujienų agentūroms:

Siekiant, kad apie projekto rezultatus sužinotų kuo didesnę dalis visuomenės, projekto vykdymo laikotarpiu buvo **publikuoti 9 informaciniai pranešimai internetiniuose portaluose** (www.jp.lt, www.paninfo.lt, <https://naujienos.alfa.lt>) :

„Panevėžio pataisos namuose paminėta Judėjimo sveikatos labui diena“, skelbtas 2018-05-12 Aukštaitijos internetinėje naujienų agentūroje – <https://aina.lt/panevezio-pataisos-namuose-pamineta-judejimo-sveikatos-labui-diena/> , 2018-05-14 Naujienų portale - Jūsų Panevėžys <https://jp.lt/panevezio-pataisos-namuose-pamineta-judejimo-sveikatos-labui-diena/> ;

„Nuteistosios mokėsi gaminti ekologišką muilą”, skelbtas 2018 06 12 Naujienų portale Panevėžiui ir apie Panevėžio kraštą paninfo.lt - <http://www.paninfo.lt/2018/06/12/nuteistosios-mokesi-gaminti-ekologiska-muila/> ; 2018 06 13 Aukštaitijos internetinėje naujienų agentūroje – <https://aina.lt/nuteistosios-mokesi-gaminti-ekologiska-muila/> ; “Netradicinio ugdymo diena, skirta Tarptautinės kovos su narkomanija ir narkotikų kontrabanda dienai paminėti”, skelbtas 2018-06-13 Aukštaitijos internetinėje naujienų agentūroje – <https://aina.lt/netradicinio-ugdymo-diena-skirta-tarptautines-kovos-su-narkomanija-ir-narkotiku-kontrabanda-dienai-pamineti/> ; „Nuteistų moterų numegztos kojinaiteis atiteks patiems mažiausiems panevėziečiams“, skelbtas 2018-07-29, Naujienų portale - Jūsų Panevėžys - <https://jp.lt/nuteistu-moteru-numegztos-kojinaites-atiteks-patiems-maziausiems-panevezieciams/> , „100 porų kojinaičių - patiems mažiausiems“, skelbtas 2018-08-08, Naujienų portale – Aukštaitijos internetinėje naujienų agentūroje – <https://aina.lt/100-poru-kojinaiciu-patiems-maziausiems/> ; „Panevėžio pataisos namuose – netradicinio ugdymo diena“, skelbtas 2018-10-01, Naujienų portale Jūsų Panevėžys – <https://jp.lt/panevezio-pataisos-namuose-netradicinio-ugdymo-diena/> .

23. Kita svarbi, su projektu susijusi, informacija (iki 100 žodžių)

(pateikiama kita svarbi informacija)

2018 m. lapkričio – gruodžio mėn. nuteistų moterų bendruomenė dalyvavo iniciatyvoje “Kalėdinė dovana mažiui” (<http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/paneveziopn/naujienos-paneveziopn/panevezio-pataisos-namuose-2ndq.html>; <http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/p40/kalejimu-departamentas-inicijuoja-kq5v.html>; <http://www.kalejimudepartamentas.lt/lt/kalejimu-departamentas/auktualijos/naujienos-kaldep/kaledine-iniciatyva-per-a9v7.html>). Kalėdinės iniciatyvos metu moterys pritaikė jau įgytas žinias – „Meno ir amato terapija” technikas gamindamos žaislus. Taip pat dalis projekto metu pagamintų darbų (puodeliai, žaisliukai, muiliukai) buvo dovanoti Paramos ir labdaros fondui “Gėrio trupinėlis”, kita dalis – Panevėžio apskrities vyriausiajam policijos komisariatui. Visa produkcija Kalėdiniu laikotarpiu buvo perduota daugiavaikėms ar socialinės rizikos šeimoms, ligoniams.

Direktorius

Edvardas Norvaišas